

Sygn. akt III KK 27/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

SSN Dorota Rysińska

Protokolant Anna Korzeniecka-Plewka

w sprawie **W. K.**

skazanego z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.; z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k.; z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.; z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 16 marca 2016 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 30 czerwca 2015 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w O.

z dnia 5 marca 2015 r.,

1) uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w postępowaniu odwoławczym,

2) wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 5 marca 2015 r., uznał W. K. za winnego czynów opisanych w akcie oskarżenia, polegających na tym, że:

1. W nieustalonym dniu nie wcześniej niż w dniu 13 listopada 2013 r. i nie później niż w dniu 3 grudnia 2013 r. w O. uderzając K. K. pięścią w twarz dokonał zaboru w celu przywłaszczenia telefonu komórkowego marki Samsung GT-E1170i o wartości 70,00 złotych należącego do K. F., przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach recydywy specjalnej wielokrotnej i za to na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. skazał go na karę 3 lat pozbawienia wolności;
2. W nocy z 17/18 stycznia 2014 r. w budynku mieszkalnym, znajdującym się przy ulicy W. w O., uderzając K. W. po całym cieple drewnianym trzonkiem łopaty do odśnieżania oraz trzonkiem od siekiery spowodował u wymienionej obrażenia ciała w postaci urazu głowy - rozległych, licznych ran owłosionej skóry głowy, licznych ran twarzy, złamania kości nosa, złamania rzepki prawej, złamania trzonu kości piszczelowej lewej w 1/3 bliższej z przemieszczeniem odłamków, złamania III kości śródreźcza prawego z przemieszczeniem odłamków, obrzęku obu dłoni i kolana prawego oraz rany tłuczonej okolicy kolana prawego, czym naruszył czynności narządu ciała na okres przekraczający siedem dni, przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach recydywy specjalnej wielokrotnej i za to na podstawie art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k. skazał go na karę 3 lat pozbawienia wolności;
3. W nocy z 17/18 stycznia 2014 r. w budynku mieszkalnym, znajdującym się przy ulicy W. w O. groził K. W. pozbawieniem życia, które to groźby wzbudziły u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę, iż zostaną spełnione, przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach recydywy specjalnej i za to na podstawie art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazał go na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;
4. W dniu 25 grudnia 2013 r. w budynku mieszkalnym znajdującym się przy ul. R. w O. trzykrotnie uderzył K. W. z otwartej dłoni w policzek, a następnie dwukrotnie uderzył ją zewnętrzną częścią dłoni w nos, naruszając w ten sposób jej nietykalność cielesną, przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach recydywy specjalnej i za to na podstawie art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazał go na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;
5. W dniu 3 grudnia 2013 r. w budynku mieszkalnym znajdującym się przy ulicy W. w O. zniszczył ubrania w postaci kurtki skórzanej, kurtki materiałowej, czterech par

spodni, trzech sztuk podkoszulek z krótkim rękawem i bluzy z materiału stanowiących własność R.F. poprzez spalenie ich w piecu, powodując straty w łącznej kwocie 450,00 złotych na szkodę R. F., przy czym czynu tego dopuścił się w warunkach recydywy specjalnej i za to na podstawie art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd połączył orzeczone kary jednostkowe i wymierzył karę łączną 6 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, na podstawie art. 41a § 1 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz kontaktowania się osobiście, telefonicznie i za pośrednictwem internetu z pokrzywdzoną K. W. na okres 10 lat, a na podstawie art. 41a § 1 k.k. i § 4 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej K. W. na odległość 100 metrów przez okres 10 lat.

Wyrok ten został prawidłowo zaskarżony apelacją obrońcy oskarżonego (k. 1093-1097), jak również własną apelacją oskarżonego (k. 1086-1087).

Obrońca zarzucił:

1. obrazę art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 74 § 1 k.p.k. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji oceny materiału dowodowego nieodpowiadającej kryteriom rzetelnej oceny opartej na zasadach prawidłowego rozumowania, wskazaniach wiedzy i doświadczenia życiowego, a także przeprowadzenie jej w sposób jednostronny i nieobiektywny, uwzględniający jedynie okoliczności świadczące na niekorzyść oskarżonego, a przez to pominięcie dowodów świadczących na jego korzyść, w szczególności nieuzasadnioną odmowę wiarygodności zeznaniom T. D. i A. K. złożonych w toku rozprawy głównej, przy jednoczesnym nieuzasadnionym przyznaniu waloru wiarygodności zeznaniom [...];
2. obrazę art. 424 k.p.k. poprzez sporządzenie uzasadnienia, w sposób niepełny, niedostatecznie wyjaśniający sposób rozumowania Sądu i oceny niektórych dowodów (brak wskazania logicznego procesu, który doprowadził sąd do wniosku o winie oskarżonego), chociażby w kwestii odmowy wiary zeznaniom T. D. i A. K. tylko ze względu na powiązania rodzinne czy też sąsiedzkie w sytuacji podobnych powiązań pokrzywdzonych, które sąd uznał za wiarygodne, podczas gdy podstawą faktyczną uzasadnienia wyroku powinno być szczegółowe, precyzyjne (ściśle) przytoczenie wszystkich istotnych faktów i okoliczności sprawy oraz taka sama ocena materiału dowodowego;

3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, a polegający na uznaniu, że zebrany materiał dowodowy, a w szczególności zeznania pokrzywdzonych w sprawie uwiarygodniają winę oskarżonego, jakkolwiek dowody te i okoliczności ocenione we wzajemnym ze sobą powiązaniu, prowadzą nieodparcie do przeciwnego wniosku. Z ostrożności procesowej obrońca sformułował zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej wobec oskarżonego kary w stosunku do okoliczności czynu oraz w relacji do celów jakie kara ta powinna spełnić w zakresie prewencji szczególnej i społecznego oddziaływania.

Podnosząc te zarzuty, obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od czynów mu zarzucanych jak w punkcie I, II, III, i V wyroku; uchylenie zaskarżonego wyroku co do czynu jak w pkt. IV i umorzenie w tym zakresie postępowania karnego z uwagi na znikomą społeczną szkodliwość czynu, tj. na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 3 k.p.k., ewentualnie o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu; albo o zmianę wyroku w zakresie orzeczonej kary i wymierzenie kary łagodniejszej uwzględniającej okoliczności dotyczące oskarżonego, a także jego zachowanie oraz względy indywidualno-prewencyjne, w tym wymagania co do społecznego oddziaływania sankcji karnej, która w należyty sposób spełni cel społecznego oddziaływania oraz zadania represyjno-wychowawcze wobec oskarżonego.

Oskarżony we własnej apelacji zarzucił obrazę przepisów postępowania poprzez uchybienia w postępowaniu przygotowawczym i sądowym, to jest m.in. nierzetelne przesłuchanie poszkodowanej K. W.; bezpodstawne oddalenie wniosku dowodowego przesłuchanie w charakterze świadka J. Z., bezprawne wpływanie na treść zeznań świadka A. K., pominięcie zeznań świadka A. W.; podrzucenie oskarżonemu podczas czynności przeszukania telefonu komórkowego marki Samsung, a następnie przypisanie mu jego kradzieży, zaniechanie przeprowadzenia dowodu z zeznań funkcjonariuszy policji przeprowadzających interwencję w jego mieszkaniu oraz z zeznań M. B., a nadto szereg innych zastrzeżeń odnoszących się do wiarygodności poszczególnych dowodów osobowych. Podnosząc powyższe oskarżony wniósł o: „uznanie jego apelacji, powołanie i przesłuchanie świadków, którzy zmieniają przebieg w ponownym

rozpatrzeniu sprawy przed Sądem Rejonowym i rzuca nowe dowody fałszywych oskarżeń”.

Zarządzeniem z dnia 27 kwietnia 2015 r. (karta bez numeru po k. 1098) przyjęto obie apelacje, o czym poinformowano strony postępowania, a następnie przedstawiono akta z tymi apelacjami Sądowi odwoławczemu (karta bez numeru przed k. 1103).

Sąd Okręgowy w O. po rozpoznaniu sprawy W. K. na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego wyrokiem z dnia 30 czerwca 2015 r., utrzymał w mocy zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego z dnia 5 marca 2015 r., uznając apelację za oczywiście bezzasadną. Zarówno z protokołu rozprawy apelacyjnej z dnia 30 czerwca 2015 r., treści wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 czerwca 2015 r. oraz z jego pisemnego uzasadnienia wynika, że rozpoznano wyłącznie apelację obrońcy oskarżonego.

W kasacji od wyroku Sądu odwoławczego wniesionej na korzyść skazanego w oparciu o art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny na podstawie art. 523 § 1 i 4 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, to jest art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 86 § 2 k.p.k. w zw. z art. 425 § 1 k.p.k. w zw. z art. 444 k.p.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., polegające na nierozpoznaniu prawidłowo wniesionej i przyjętej apelacji oskarżonego W. K.”. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co uzasadniało jej uwzględnienie w całości na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.).

Zgodnie z art. 86 § 2 k.p.k. udział obrońcy w postępowaniu nie wyłącza osobistego działania w nim oskarżonego. Ten ostatni ma w szczególności prawo do zaskarzania rozstrzygnięć Sądu Rejonowego również wtedy, gdy korzysta z pomocy obrońcy (art. 425 § 1, art. 444 i art. 446 § 1 *a contrario* k.p.k.). Także w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że fakt posiadania obrońcy nie ogranicza w żaden sposób samodzielnego działania w procesie oskarżonego (postanowienie SN z dnia 16 listopada 2011 r., III KZ 74/11, LEX nr 1055036).

Strona postępowania sądowego ma prawo do wniesienia także własnej apelacji, a jedyny wyjątek w tym zakresie dotyczy wyroku Sądu Okręgowego (art. 446 § 1 k.p.k.), albowiem w takim przypadku stroną niebędącą prokuratorem obowiązuje przymus adwokacko-radcowski.

Zgodzić się należy z autorem kasacji, że dokonując kontroli apelacyjnej wyroku Sądu Rejonowego z dnia 5 marca 2015 r., Sąd Okręgowy w ogóle nie rozpoznał osobistej apelacji oskarżonego, która została wniesiona w terminie, spełniała wszystkie wymagania formalne stawiane temu środkowi zaskarżenia i została przyjęta do rozpoznania obok apelacji obrońcy W. K. Do takiego wnioskowania upoważnia analiza zarówno treści wyroku sądu odwoławczego, jego uzasadnienia jak i protokołu rozprawy apelacyjnej z dnia 30 czerwca 2015 r. Taki sposób procedowania Sądu odwoławczego stanowił rażące naruszenie art. 425 § 1 k.p.k., art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 427 § 1 k.p.k. (w brzmieniu obowiązującym w chwili orzekania), a także niewskazanego w kasacji art. 437 § 1 k.p.k., jak również jednej z podstawowych zasad konstytucyjnych, wyrażającej się w prawie strony do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji RP). Naruszenie to miało wpływ na treść orzeczenia, albowiem zarzuty wyrażone przez oskarżonego w jego własnej apelacji nie były tożsame z zarzutami, jakie podniósł jego obrońca. Jest również niewątpliwe, na co wskazał skarżący (s. 7 kasacji), że procedowanie sądu drugiej instancji z rażącą obrazą art. 425 § 1 k.p.k. i art. 433 § 1 i 2 k.p.k. stanowi także naruszenie zasady dwuinstancyjności postępowania i prowadzić musi do uchylenia wyroku, albowiem niedopuszczalne jest „uzupełniające” rozpoznanie środka odwoławczego pominiętego podczas pierwszego rozpoznania sprawy przez sąd odwoławczy (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 12 lutego 2014 r., sygn. akt V KK 400/13, Lex nr 1439398 i z dnia 20 stycznia 2015 r., sygn. akt III KK 356/14, Lex nr 1622324).

W tej sytuacji, wobec stwierdzenia rażącego naruszenia wskazanych przepisów oraz oczywistego wpływu tego uchybienia na treść zaskarżonego wyroku, należało uchylić wyrok Sądu Okręgowego i sprawę oskarżonego W. K. przekazać temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy, na podstawie art.

537 § 2 k.p.k. orzekł, jak w części dyspozytywnej.

kc